

СУТЬ ТА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

Ефективне управління сучасним підприємством потребує комплексного підходу, який враховує усі можливі впливи і ризики. Управління ризиками підприємства є однією з важливих складових процесу управління підприємством.

Термін «управління ризиками» являє собою такий процес впливу на суб'єкт господарської діяльності, при якому забезпечується максимально широкий діапазон охоплення можливих ризиків, їх розумне прийняття й зведення ступеня їхнього впливу на суб'єкт господарювання до мінімально можливих меж, а також розробка стратегії поведінки даного суб'єкта у випадку реалізації конкретних видів ризиків. З іншого боку, управління ризиками – це управлінська діяльність, спрямована на класифікацію, аналіз і оцінку, розробку шляхів захисту від ризику.

У своїй діяльності суб'єкт господарювання постійно наражається на ризик. Причини виникнення ризиків можуть бути різні. Це і природні катаклізми (урагани, землетруси, повені, пожежі), і соціальні потрясіння (військові конфлікти, перевороти, внутрішньополітична й економічна нестабільність), і неправомірна діяльність самого господарника чи когось іншого (крадіжки, ушкодження і знищення майна). Поняття ризику пов'язане насамперед із вибором і прийняттям управлінських рішень на різноманітних рівнях структури управління: на рівні керування народним господарством, галуззю, підгалуззю, підприємством або його структурним підрозділом.

Структурування моделі управління ризиками суб'єкта господарювання здійснюється, як правило, відповідно до основних функціонально-організаційних завдань, що ставляться перед такою моделлю.

Модель управління ризиками побудована на наступних завданнях:

- виявлення ризиків – реалізується у формі детального аналізу кожної окремої господарської операції в межах операційної, інвестиційної та фінансової діяльності суб'єкта господарювання;

- ідентифікація ризику – передбачає дослідження сукупності якісних параметрів виявленого ризику, зокрема, джерела його формування, форми, виду та факторів їх формування;

- оцінка ризиків – здійснюється у формі фінансово-математичного дослідження ідентифікованих ризиків суб'єкта господарювання із використанням відповідних кількісних методів з метою встановлення абсолютних та відносних величин, що характеризують базові кількісні параметри такого ризику на основі усталеної сукупності відповідних показників;

- нейтралізація ризиків – здійснюється шляхом прийняття управлінських рішень щодо реалізації превентивних заходів фінансового, організаційного або правового характеру з метою забезпечення ефективності господарської операції суб'єкта господарювання, і може включати, зокрема, уникнення ризику, страхування, диверсифікація та хеджування.

Джерелом усієї сукупності ризиків, що формуються в результаті здійснення операційної, інвестиційної та фінансової діяльності суб'єктом господарювання, є будь-яке управлінське фінансове рішення щодо тієї чи іншої господарської операції, яка здійснюється в рамках згаданих вище напрямів діяльності підприємства. Тому управління ризиками є об'єктивною необхідністю та обов'язковою умовою ефективності моделі фінансового менеджменту на підприємстві. При цьому управління ризиками забезпечує узгодженість фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання за такими напрямками, як операційна та інвестиційна діяльність, фінансування та фінансовий контролінг які в сукупності і формують систему фінансового менеджменту на підприємстві.

Таким чином, до основних проблем управління підприємницькими ризиками в Україні можна віднести: відсутність стандарту з управління підприємницькими ризиками, низький рівень культури управління підприємницькими ризиками, слабкий розвиток інфраструктури управління підприємницькими ризиками. Не використовуються в Україні повною мірою і такі звичні в цивілізованих країнах інститути управління ризиками, як товарні, валютні та фондові біржі, на яких підприємці можуть хеджувати свої ризики за допомогою численних фінансових інструментів. Така ситуація веде як до неадекватної ризикованості, так і до неадекватної обережності підприємців. Підприємцям важко знайти необхідні йому інструменти для управління своїми ризиками, тому вони вимушені відмовлятися від потенційно дуже вигідних та ризикованих капіталовкладень.